herpy

GECKOR

Golden-tailed gecko

Strophurus taenicauda

Strophurus taenicauda är en liten, prickig gecko från Queenslands buskland, med en blänkande gyllene rand nerför svansen och röda ögon. Den klättrar i grenar, vilar med huvudet nedåt och smetar en klibbig, illaluktande vätska på den som tar tag i den. Den passar den vane hållaren som vill ha en art med mycket personlighet.

Familj: Diplodactylidae Tidigare namn: *Diplodactylus taenicauda*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**6-7 cm** nos-kloaklängd
Vikt	**5-8 g**
Livslängd	**4-10 år**
Aktiv	**I skymningen och på natten**
Levnadssätt	**Trädlevande**
Biotop	**Halvöken och torrskog**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**45 × 45 × 45 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-28 °C**
Värmeplats	**30-32 °C**
Temperatur, natt	**19-22 °C**
Luftfuktighet	**30-60 %**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter**
Hålls	**Ensamma, parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**12-24 mån.**
Kullstorlek	**1-2 ägg**
Kullar per år	**4-6**
Inkubation	**48-72 dagar** vid 27-30 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga III**
EU-bilaga	**Bilaga C**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Strophurus taenicauda är en av de mest iögonfallande geckorna i släktet *Strophurus*. Kroppen är grå eller brunaktig och täckt av svarta prickar, lite som en dalmatiner, och nerför ryggen och svansen löper en gyllene rand, som har gett arten både det engelska och det vetenskapliga namnet. *Taenia* betyder band och *cauda* svans. Ögonen är stora och lyser ofta röda eller bärnstensfärgade. Hos de flesta andra arter i släktet sitter det taggar eller knölar på rygg och svans, men här är både kropp och svans släta, och det är ett av artens kännetecken.

Med en längd från nos till kloak på omkring 7 cm är den liten och smal. De taggsvansade *Strophurus*-arterna mäter som grupp 60-89 mm, och ett djur på 60 mm väger i genomsnitt 5-7 g. Vikten för just den här arten har inte mätts, så siffran i faktarutan är lånad från släktet och är en uppskattning. Svansens längd är inte heller dokumenterad. I fångenskap lever de trädlevande *Strophurus*-arterna vanligen 4-10 år, och enstaka djur blir äldre.

Arten beskrevs av Charles De Vis 1886 under namnet *Diplodactylus taenicauda* och räknas i dag till familjen Diplodactylidae. 2012 delade Brown, Worthington-Wilmer och Macdonald upp den i tre underarter: den vanliga *taenicauda*, den nordliga *albiocularis* med ljusa ögon och *triaureus* med tre gyllene ränder på svansen, en på ovansidan och en på vardera sidan. Djuren är fortfarande sällsynta i hobbyn, men föds upp regelbundet, både i Europa och i USA.

Geckon är livlig och nyfiken och har ett särskilt försvar om den blir rädd. Svansen innehåller körtlar som avger en klibbig, bärnstensfärgad vätska som torkar in som harts. Hos den här arten smetas den på angriparen i stället för att sprutas ut, som de taggsvansade arterna gör. Vätskan är irriterande för ögon och slemhinnor, så tvätta händerna efter hantering. I fångenskap använder djuren den sällan, om de inte är mycket skrämda eller sjuka.

Utbredning och livsmiljö

Strophurus taenicauda finns bara i Australien, och så gott som alla fynd ligger i sydöstra Queensland, både i kustnära trakter och i inlandet. Underarterna har var sitt område. Den vanliga formen är beskriven från Chinchilla, *albiocularis* från Dawson-dalen vid Castle Creek och *triaureus* från den östra delen av Brigalow-bältet, från Mundubbera i söder till Callide i öster och Biloela i väster.

Från norra New South Wales är bara ett enda fynd känt, och det är utan belägg och därmed obekräftat. Det finns dessutom ett par enstaka registrerade fynd långt från de övriga, som måste räknas som osäkra. Kartan har därför satts till sydöstra Queensland.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Strophurus taenicauda lever i öppen skog och buskland, särskilt där det växer cypressfuru (*Callitris*). Brigalow-bältet, där många av fynden ligger, är ett landskap av torra till halvtorra skogar med akacior och eukalyptus. På dagen sover djuren på stammar och grenar med huvudet nedåt eller gömmer sig under lös bark och i håligheter. På natten klättrar de omkring i buskarna och jagar insekter, och de går också ner på marken för att ta sig från träd till träd.

Konkreta mätningar av temperatur och luftfuktighet i artens område har inte hittats. För släktet i allmänhet gäller att förhållandena är hårda och växlande, med temperaturer från över 40 °C till under 15 °C, så djuren är anpassade till stora svängningar. Det är värt att ta med i inredningen av terrariet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

Skötsel

TERRARIET

Ett par *Strophurus taenicauda* behöver ett terrarium på minst 45 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd), och ett enskilt djur klarar sig med lite mindre. En liten grupp behöver mer plats, särskilt mer golvyta. Är terrariet mycket stort kan djuren ha svårt att fånga insekterna innan kalken har fallit av. Höjden betyder mer än bottenytan, eftersom arten är en klättrare.

Inred med tunna grenar i lodrätt, snett och vågrätt läge, så att djuret kan ta sig överallt. Geckon har bra häftfötter och klättrar också på glas, och den söker sig ofta dit där väggen möter locket. Torra grästuvor och ett par stycken bark i ett hörn ger gömslen. Använd antingen fasta, torra grenar eller färska, lövade grenar av till exempel *Leptospermum*, *Melaleuca*, *Casuarina* eller *Callitris*, som byts med några veckors mellanrum.

Som botten fungerar ett lager fint sand på 1-3 cm. Håll terrariet väl ventilerat, så att det inte blir blött och mögligt.

TEMPERATUR

Strophurus taenicauda solar sig gärna under en spotlampa, precis som den solar sig i grenarna i naturen. På dagen ska det vara 25-28 °C nere i terrariet och 30-32 °C överst under en låg lampa.

På natten ska temperaturen sjunka till 19-22 °C, och det behövs ingen extra värme. På vintern sänks temperaturen omkring 5 °C i 8-10 veckor, och den får sjunka till 15-20 °C, men inte lägre. Ungdjur bör hållas varma året runt. Terrariet ska ha ett svalt hörn, så att djuret själv kan välja, och termostat och digital termometer är nödvändiga.

Läs mer: Värme och temperatur

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Strophurus taenicauda kommer från torrt till halvtorrt land, och det finns inget dokumenterat värde för luftfuktigheten. De 30-60 % i faktarutan är därför en uppskattning utifrån livsmiljön. Terrariet ska vara torrt det mesta av tiden.

Spraya väggar och grenar med vatten på kvällen, två gånger i veckan på sommaren och en gång i veckan under vintervilan. Geckorna kommer ofta fram och slickar upp dropparna. Det får nästan inte finnas våta droppar kvar nästa morgon. En låg skål med färskt vatten är en säkerhet så att djuret kan dricka, men geckorna dricker mest droppar.

Läs mer: Vintervila och årstider

LJUS OCH UVB

Strophurus taenicauda sover fritt på grenarna på dagen och solar sig gärna, så ge den UVB-ljus. Ett egentligt behov har inte påvisats i fångenskap, och med kalk och D3 i fodret klarar den sig utan.

Använd ett UVB-rör, till exempel ett T5 med 5-6 % UVB, så att UV-indexet är 2-3 på de översta grenarna och lägre längre ner (Ferguson-zon 2). Det ska finnas skugga dit djuret kan dra sig tillbaka. Ljuset ska vara tänt 12-14 timmar på sommaren och 8-10 timmar på vintern. På natten ska det vara mörkt.

Läs mer: Ljus och UVB Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

UTFODRING

I naturen lever *Strophurus taenicauda* av små leddjur, särskilt kackerlackor, syrsor, gräshoppor, skalbaggar, nattfjärilar och spindlar. I terrariet fungerar syrsor, små kackerlackor, nattfjärilar, flugor och vaxmottlarver. Hornmask och larver av svart soldatfluga kan ges ibland. De är ivriga ätare och tar ofta 3-4 insekter åt gången, och i mörkret kommer de gärna ner längs grenarna för att ta emot bytet.

Vuxna djur matas två gånger i veckan på sommaren och var 7:e-10:e dag på vintern. Ungdjur och dräktiga honor matas var 2:a-4:e dag, nykläckta ungar dagligen. Bytet bör inte vara större än omkring 60 % av huvudets storlek, eftersom stora insekter kan ge förstoppning och ryggskador hos ungdjur.

Pudra insekterna lätt med kalk och vitaminer vid varannan eller var tredje måltid. Om djuren inte får UV-ljus är tillskottet ännu viktigare. Mata på kvällen när ljuset är släckt, då är det också lätt att se till djuren.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel

BETEENDE OCH HANTERING

Strophurus taenicauda är djärv och nyfiken och inte lika skygg som många andra arter. Den sitter ofta fritt framme på en gren och är aktiv i skymningen och på natten. Den lämpar sig dock inte för hantering. Den är snabb, och blir den gripen kan den avge den klibbiga och starkt irriterande svansvätskan. Håll därför hanteringen på ett minimum, och låt den hellre klättra upp på handen än att gripa den.

Håll dem parvis eller i en liten grupp med en hane och upp till fyra honor. Sätt aldrig ihop flera hanar. Håll utkik efter bett och djur som går ner i vikt, och skilj dem åt om oro uppstår. Djuren kan också hållas ensamma.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Hanar av *Strophurus taenicauda* känns igen på tydliga hemipenisbulor vid svansroten med en fördjupning i mitten och på en liten grupp förstorade, sporrliknande fjäll överst på bulan, där den möter bakbenet. Honorna har en jämn, mindre bula utan fördjupning. Ungdjur kan könsbestämmas när de har nått 50-70 % av vuxenstorleken, typiskt vid 6-12 månader. De växer snabbt och kan i princip föröka sig redan det första året, men vänta med avel tills djuret har nått omkring 80 % av vuxenlängden, typiskt efter 12-18 månader. Många blir först helt fullvuxna vid två år.

PARNING

I naturen häckar släktets trädlevande arter vanligen från september till februari, i goda år från augusti till april. För *Strophurus taenicauda* är perioden oktober-januari. Det kan ge goda resultat att skilja hanar och honor på hösten, när dagslängden och temperaturen sjunker. Sedan följer en kylperiod på 8-10 veckor med mindre sprayning och bara enstaka insekter. När temperatur, ljus och foder ökar igen börjar aveln. Avkylningen är dock inte strikt nödvändig, och par kan också gå ihop hela året.

Hanen slickar honan och tar tag i henne över skuldrorna och nacken, och han kan snurra svansspetsen runt hennes svans och grenen. Honan kan lagra sperma och lägga befruktade ägg, även efter att hanen har flyttats.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan av *Strophurus taenicauda* lägger normalt två ägg åt gången, ibland bara ett. Det går tre till sex veckor mellan kullarna, och med gott om foder blir det fyra till sex kullar eller fler under en säsong. Det är hårt för honan, så ge henne vila efter tre till fyra kullar genom att skära ner på fodret.

Honan ömsar skinn en till sju dagar före äggläggningen. Ställ en äggläggningslåda på terrariets botten, till exempel en plastlåda med ett hål i sidan eller en omvänd lerskål, med 5-10 cm fuktigt sand, sand och torv eller sphagnum. Hon lägger äggen på natten, längst ner. Äggen är lite klibbiga när de läggs, så substratet fastnar, men det behöver inte borstas bort.

INKUBATION

Flytta försiktigt äggen av *Strophurus taenicauda* till en liten låda med ett fuktigt substrat av perlit eller vermikulit blandat med vatten i förhållandet 1:1 efter vikt. Temperaturen ska vara 27-30 °C. Äggen kläcks efter 48-72 dagar, vid 27-29 °C typiskt efter omkring 60 dagar. Rumstemperatur kan också gå, men då tar det mycket längre tid, och äggen är mer utsatta för svamp.

Äggen växer mycket under inkubationen, och skalet kan bli nästan genomskinligt strax före kläckningen. Äggen svettas 1-2 dygn innan. Varar det längre är det ett dåligt tecken: särskilt i varmt och fuktigt väder kan den fullt utvecklade ungen dö i ägget, uppsvälld av vätska.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna av *Strophurus taenicauda* är matta i färgerna jämfört med de vuxna och lite mörkare. Vid kläckningen mäter de omkring 3 cm från nos till kloak och 4 cm totalt. Du kan hålla dem var för sig i en liten låda med nät i locket, eller två till tre tillsammans i en liten uppfödningsbur. De ska ha samma inredning som de vuxna, med tunna grenar, lite gömställen och låg sprayning.

Ge små syrsor, stora bananflugor och bönborrar pudrade med kalk och vitaminer. Mata dagligen de första veckorna och därefter varannan dag. Ungdjur växer snabbt och kan nå vuxenstorlek och föröka sig under det första året, men det avråds att använda dem så tidigt. Håll ungdjur varma hela året.

Hälsa och vanliga misstag

Det finns bara få dokumenterade uppgifter om sjukdomar hos *Strophurus taenicauda*, så listan bygger på erfarenheter med släktet i allmänhet. Typiska problem är:

- För lite kalk och D3-vitamin, särskilt hos ungdjur och äggläggande honor. Det ger mjuka ben, darrningar och i värsta fall ryggskador. För stora insekter kan ge ryggradsförlamning hos ungdjur. Ge därför små insekter, pudra dem och ge UV-ljus.
- Förstoppning om bytet är för stort.
- Utmattade honor som lägger för många kullar. Skär ner på fodret efter tre till fyra kullar, och låt honan vila.
- Svamp och ihållande fukt om ventilationen är dålig eller om det sprayas för mycket.
- Stress vid för mycket hantering. Djuren kan vid extrem stress avge svansvätska, och döda djur har hittats täckta av intorkad vätska.

Ett friskt djur har klara ögon, en fyllig svans och ett bra grepp. Sök veterinär med erfarenhet av reptiler om geckon går ner i vikt, inte äter på flera veckor eller verkar slapp.

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.